

ТЕСТ ІЗ ЗАГАЛЬНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАВНИЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Час виконання – 60 хвилин

Тест складається з трьох частин: *секція 1* «Критичне мислення», *секція 2* «Аналітичне мислення», *секція 3* «Логічне мислення».

Загальна кількість тестових завдань у роботі – 30. *Секція 1* містить 12 завдань, *секції 2* та *3* – по 9 завдань. Усі завдання мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких лише одна правильна.

Інструкція щодо роботи з частинами сертифікаційної роботи

1. Секції треба виконувати в тій послідовності, у якій вони розташовані в зошиті.
2. На виконання завдань кожної окремої секції відведено по **20 хвилин**.
3. Час початку й кінця роботи над завданнями конкретної секції оголошує інструктор, що знаходиться в аудиторії.
4. Повертатися до завдань секції, час роботи над якою вичерпано, не можна.

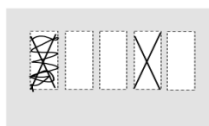
Пам'ятайте! Відповіді на завдання секції, над якою Ви працюєте, треба перенести в бланк відповідей у відведений на роботу з нею час.

Інструкція щодо роботи в зошиті

1. Правила, що стосуються всієї секції зазначені на початку.
2. Правила виконання окремих видів завдань зазначені перед цими завданнями.
3. Відповідайте тільки після того, як Ви уважно прочитали та зрозуміли правила й завдання.
4. У разі необхідності використовуйте як чернетку вільні від тексту місця в зошиті.
5. Намагайтеся виконати всі завдання.
6. Стежте за часом. Не забувайте вчасно переносити відповіді, які Ви позначили в зошиті, до бланка відповідей.

Інструкція щодо заповнення бланка відповідей

1. До бланка записуйте лише правильні, на Вашу думку, відповіді.
2. Відповіді вписуйте чітко, дотримуючись вимог інструкції.
3. Неправильно позначені, підчищені відповіді в бланку вважатимуться помилкою.
4. Якщо Ви позначили в бланку відповідь неправильно, можете виправити її, замалювавши попередню позначку та поставивши нову, як показано на зразку:

Ознайомившись з інструкціями, перевірте якість друку зошита та кількість сторінок. Їх має бути 16.

Позначте номер вашого зошита у відповідному місці бланка відповідей так:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
								X						

Бажаємо Вам успіху!

СЕКЦІЯ 1

КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ

Кількість завдань – 12

Час виконання – 20 хвилин

Завдання 1 – 12 стосуються текстів. Відповідаючи на завдання, спирайтеся лише на інформацію з текстів, а не на відомості, які Ви, можливо, знаєте з інших джерел. Усі завдання мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких ОДИН правильний. На деякі завдання можна дати більш ніж одну відповідь. У цьому випадку оберіть найкращу, тобто той варіант, який найбільш точно й повно відповідає на питання. Правильний, на Вашу думку, варіант відповіді позначте в бланку згідно з інструкцією.

Вчасно заповнюйте бланк відповідей!

Будьте особливо уважні, заповнюючи бланк. Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

Прочитайте текст і виконайте завдання 1 – 6.

Починаючи з 1776 року, суспільний устрій в Америці спирався на природне право. Влада закону захищала ті свободи, які притаманні людям від природи. За висловом Авраама Лінкольна, це було суспільство, віддане ідеї природної рівності людей, яка передбачала рівність політичних прав. Тоді ж виник довгий спір про те, хто потрапляє до кола людей, оголошених рівними від народження.

Суперечка точилася навколо того, чи можуть бути рівними люди з неприхованими відмінностями між ними та які це відмінності: несуттєві, зовнішні або ж вони стосуються людської природи, отже, присутні. Питання було розв'язане наукою: явні відмінності між людьми як представниками одного виду є умовними, а не природними, окремі ж природні відмінності, зокрема відмінності між чоловіками й жінками, стосуються тих якостей, що не впливають на права й свободи. Якщо спочатку коло людей, народжених рівними, було обмеженим, до нього, наприклад, не входили неможливі жінки, то тепер воно розширилося й включило їх до свого складу.

Здається, сьогодні ми готові увійти до постлюдського суспільства, де технологія змінить із часом нашу природу. Багато хто під знаменом людської свободи вітає це. Ідеться про

максимальне розширення свободи батьків обирати, яких дітей їм мати, свободи вчених у дослідженнях, а підприємців – у використанні технології для отримання прибутків. Але така свобода відмінна від усіх інших. До сьогодні свобода означала можливість досягати цілей, поставлених перед нами природою. Такі цілі не визначені жорстко: природа людини досить пластична, і діапазон вибору, сумісного з природою, величезний. Водночас природа не безкінечно пластична, і лише постійні елементи, зокрема видоспецифічна гама наших емоційних реакцій, є безпечною гаванню, де можна ідентифікувати себе з людиною.

Можливо, ми приречені на таку свободу й на новій стадії еволюції свідомо візьмемося за свою біологію, не залишивши її в руках сліпих сил природного відбору. Якщо людство наважиться на це, то лише з відкритими очима. Існує думка, що постлюдський світ буде зовсім як наш – вільний, рівний, турботливий, співчутливий, однак із кращою охороною здоров'я, більшою тривалістю життя й, можливо, вищим рівнем інтелекту. Та постлюдський світ може виявитися більш ієрархічним і конкурентним, ніж наш сьогоднішній, ще й із безліччю соціальних конфліктів. У цьому світі буде втрачено будь-яке

поняття «загальнолюдського», адже ми перемішаємо гени людини з генами стількох видів, що вже не розумітимемо, чим є людина. Це буде світ, де люди заживатимуться далеко за другу сотню років, сидячи у візочку в будинку для похилих і прикликаючи смерть, що забарилася. Можливо, у цьому світі всі будуть здорові й щасливі, проте забудуть сенс слів «надія», «страх», «боротьба»...

Зрозуміло одне: ми не зобов'язані приймати будь-яке майбутнє заради

фальшивого знамена свободи – як свободи нічим не обмеженого розмноження, так і свободи безперешкодного наукового дослідження. Ми не зобов'язані вважати себе рабами неминучого технологічного прогресу, якщо він не слугує людським цілям. Істинна свобода означає свободу людської спільноти захищати цінності, найдорожчі для неї, і саме цією свободою ми маємо скористатися щодо біотехнологічної революції.

За Френсисом Фукуямою.

1. Яке з-поміж поданих нижче тверджень найточніше передає головну думку тексту?

- А** Унаслідок біотехнологічної революції людство може перейти до наступної стадії еволюції, де, ігноруючи природний відбір, воно свідомо втручатиметься в природу людини.
- Б** За можливого переходу до постлюдської історії найбільшою загрозою для людства буде руйнація природної рівності людей, на якій базується рівність громадянських прав і свобод.
- В** Істинна свобода означає свободу людини захищати найдорожчі для неї цінності, і саме цією свободою має скористатися людство перед загрозою біотехнологічної революції.
- Г** Попри те, що перехід до постлюдського світу закономірний, людство має йти вперед з відкритими очима й бути свідомим негативних наслідків втручання в природу людського.
- Д** Тим, хто під знаменом людської свободи вітає біотехнологічну революцію, варто знати, що постлюдський світ може виявитися більш ієрархічним і конкурентним, ніж наш сьогоденний, ще й із безліччю соціальних конфліктів.

2. Яке з міркувань розкриває причину довгих суперечок навколо питання про відмінності між людьми?

- А** До тих, хто мав рівні права, не могли належати люди з відмінностями – як умовними, так і природними, що не узгоджувалося з природним правом.
- Б** Було з'ясовано сутність умовних і природних відмінностей, що поступово розширило коло людей з рівними правами.
- В** Суперечливість обговорюваного питання: відмінності між чоловіком і жінкою, зокрема, є природними, хоча це особини одного виду.
- Г** Виникла нагальна потреба у вивченні питання про умовні й природні відмінності між людьми.
- Д** Проблема постала в Америці, для якої вона була надзвичайно актуальною з огляду на те, що суспільний устрій у цій країні спирався на природні права.

3. Знамено людської свободи в руках тих, хто вітає наше входження до постлюдського суспільства, автор називає *фальшивим*, тому що

- А такі люди не усвідомлюють, що у світі буде втрачено будь-яке поняття «загальнолюдського».
- Б насправді така свобода нищить природні права й свободи людини, зраджуючи загальнолюдські цінності.
- В під ним люди просувають ідеї виправлення помилок сліпого природного відбору.
- Г у цьому разі йдеться про свободу досягати людських цілей, ширших, ніж ті, які ставить перед людством природа.
- Д це свобода покращувати свою біологію, дбаючи лише про фізичне здоров'я й тривалість життя.

4. Підставою для припущення: фізично здорових людей, які забули слова «надія», «страх», «боротьба», автор вважає жертвами втручання біотехнологій в людську природу – є той наведений у тексті факт, що

- А сьогодні ми готові увійти до постлюдського суспільства, де технологія змінить з часом нашу природу.
- Б природа людини досить пластична, і діапазон вибору, сумісного з природою, величезний.
- В природа не безкінечно пластична, і лише постійні елементи є підставою для ідентифікації певної особини з людиною.
- Г лише постійні елементи, зокрема видоспецифічна гама наших емоційних реакцій, є безпечною гаванню, де можна ідентифікувати себе з людиною.
- Д уважається, ніби в постлюдському світі буде краща охорона здоров'я й більша тривалість життя.

5. Із якою з поданих пропозицій більш за все НЕ погодився б Френсис Фукуяма?

- А Обмежити свободу вчених у біотехнологічних дослідженнях, а підприємців – у використанні технологій для отримання прибутків.
- Б Дозволити змішувати людські гени з генами особин інших видів із метою підвищення якості життя.
- В Законодавчо регламентувати межі втручання науки в біологію людини на шляху пошуків новітніх методів лікування важких хвороб.
- Г Заборонити втручання в біологічну сутність людини, що не відповідає цілям, які ставить перед людьми природа.
- Д Допустити можливість розширення поняття свободи людини з урахуванням присутніх ознак людини як виду.

6. Висловленням Френсиса Фукуяма стосовно етичних аспектів сучасних біотехнологічних досліджень співзвучна думка відомого українського вченого-біотехнолога А. П. Галкіна:

- А «Для сучасної добре обладнаної ембріологічної лабораторії немає нічого недоступного».
- Б «Заборонити в майбутньому експерименти на людях не вдасться: процес зайшов надто далеко».
- В «Терапевтичному клонуванню належить надзвичайна важлива роль у лікуванні низки недуг – хвороб Альцгеймера і Паркінсона, цукрового діабету».
- Г «Учених світу має об'єднувати єдине: будь-які генетичні пошуки повинні бути моральними».
- Д «Біотехнологічні дослідження повинні регулюватися однозначними законодавчими правилами».

Прочитайте пару текстів (текст А й текст Б) і виконайте завдання 7 – 12.

Текст А

Задовго до того, як слово «мотивація» ввійшло до лексики керівників, було добре відомо, що можна умисно впливати на людей для успішного виконання завдань організації.

Найпершим із застосовуваних був метод «батога й пряника». Приймалося як належне, що люди будуть удячні за все, що дозволило б їм вижити.

Ця практика діяла в країнах Заходу ще наприкінці XIX ст. Наприклад, протягом майже всього періоду промислової революції економічні й соціальні умови життя в сільських місцевостях Англії були настільки тяжкі, що фермери наводнювали міста й буквально випрошували як милостиню можливість працювати по 14 годин на добу за плату, якої ледь вистачало на прожиття.

На початку XX ст. становище трудящих істотно не поліпшилося, незважаючи на технологічні досягнення. Однак на цей час науковці вже усвідомили всю неефективність роботи «за їжу». Тож вони спробували мотивацію за типом «батога й пряника»

зробити більш дієвою, об'єктивно визначивши зміст поняття «достатнього денного виробітку» й запропонувавши оплачувати працю тих, хто виготовляв більше продукції, пропорційно до їхнього внеску в справу.

Збільшення продуктивності праці, що стало результатом використання цього методу в поєднанні з ефективним застосуванням спеціалізації й стандартизації, було вражаючим. Успіх новітньої версії «батога й пряника» був такий великий, що приємні відчуття від нього й досі зберігаються в деяких керівників.

Поступово, в основному через ефективність, із якою організації застосовували досягнення технологій і спеціалізацію, життя звичайних людей стало покращуватися, тож невдовзі керівники почали помічати, що простий «пряник» уже не завжди здатний змусити людину працювати старанніше. Цей факт змусив фахівців у галузі управління шукати нові розв'язання проблеми мотивації.

Із підручника.
(<http://library.if.ua/book/34/2294.html>)

Текст Б

Колись, року так 1999, на семінарі, присвяченому проблемі мотивації персоналу, я стала свідком монологу директора однієї швейної фабрики: «Та що ви мені розповідаєте про мотивацію! Я цих людей вже так мотивую! І батогом, і пряником, замотивував зовсім! А вони, такі-сякі, як не працювали, так і не працюють!» На жаль, такий монолог можливий і зараз. За всієї модності й поширеності тренінгів на теми мотивації й стимулювання правильність розуміння сутності цих управлінських інструментів і культура використання їх далекі від ідеалу.

Директорові тієї фабрики, як і багатьом іншим керівникам, варто було б дослухатися до міркувань одного з персонажів культового твору Б. Акуніна, у якому по-простому розкриваються таємниці мистецтва керування людьми.

«Головний талант будь-якого керівника полягає в тому, щоб визначити сильні й слабкі сторони кожного з підлеглих для того, щоб використовувати перші й залишати недоторканими другі. Тривалий досвід управління великим штатом працівників навчив мене, що людей зовсім бездарних, ні до чого не придатних, на світі дуже мало. Будь-якій людині можна знайти застосування... У мене всі працівники згодом стають

хорошими. Треба щоб кожний любив свою роботу — от і весь секрет...

Найвища майстерність керівника — досконало розібратися в людині, зрозуміти, що вона любить, бо, як не дивно, більшість людей не мають найменшого уявлення, до чого вони схильні й у чому їхнє обдарування... Коли людина займається улюбленою справою, вона задоволена й щаслива, а якщо всі працівники радісні й привітні, від цього виникає зовсім особлива обстановка, або, як тепер кажуть, атмосфера.

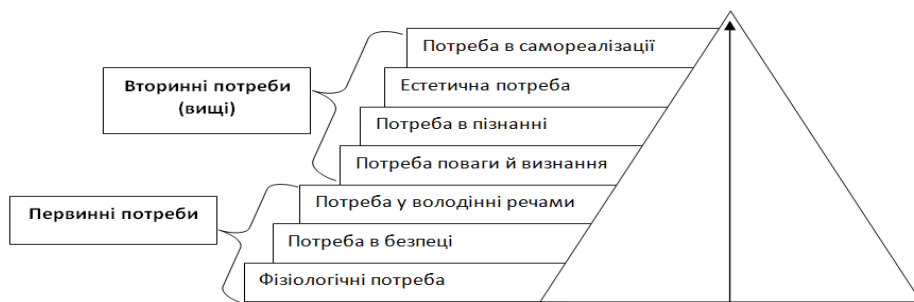
Потрібно неодмінно заохочувати й винагороджувати підлеглих, але в міру — не просто за сумлінне виконання обов'язків, а за особливу старанність. Карати теж необхідно, але тільки справедливо. При цьому варто дохідливо пояснювати, за що призначено покарання, і, звісно, воно в жодному разі не повинне бути принизливим. Ще раз повторюю, якщо підлеглий не справляється зі своєю роботою — винуватий у цьому начальник».

За Ольгою Щербиною.

7. Відмінності між різними аспектами *тексту А* та *тексту Б* правильно означені всіма парами протиставлень, ОКРІМ

	Текст А	Текст Б
А	генеза	статика
Б	помірна оцінність	виразна оцінність
В	науковий дискурс	риторичний дискурс
Г	економічна мотивація	психологічна мотивація
Д	інформативність	емотивність

8. Розгляньте рисунок, на якому зображена так звана «піраміда потреб людини» (за А. Маслоу) й визначте, яку з потреб керівники (роботодавці), згадані в *текстах А й Б*, намагаються забезпечити в умовах недовіри методу «батога й пряника».

Піраміда потреб людини (за А. Маслоу)

- А фізіологічні потреби
- Б потреби в безпеці
- В потреба в повазі й визнанні
- Г потреба в пізнанні
- Д естетична потреба

9. Не згадується в *тексті А*, однак актуалізується в *тексті Б* проблема

- А відповідальності керівника за результати роботи
- Б видів і характеру стимулювання працівників
- В живучості методу «батога та пряника»
- Г ставлення до працівників із боку роботодавців
- Д незадовільного рівня життя працівників

10. Автори обох текстів, імовірно, погодилися б з усіма поданими нижче твердженнями, ОКРІМ

- А** Модифікований метод «батога й пряника» із різних причин завжди залишатиметься актуальним.
- Б** Мотивація працівників є складною проблемою, тож її вирішення на практиці потребує залучення наукових напрацювань.
- В** Пошуки способів правильної мотивації працівників завжди в інтересах роботодавців, оскільки від цього залежить результат.
- Г** Формування зацікавленості працівників у результатах спільної справи позитивно позначається на ефективності діяльності організації.
- Д** Найбільш дієвим мотиваційним чинником для працівників є усвідомлення ними того, що роботодавець завжди може застосувати метод «батога».

11. Помічена керівниками минулого проблема недовіри «пряника» (*останній абзац тексту А*) надалі буде розв'язана в спосіб, схарактеризований у *тексті Б* фрагментом

- А** Тривалий досвід управління великим штатом працівників навчив мене, що людей зовсім бездарних, ні до чого не придатних, на світі дуже мало.
- Б** Найвища майстерність керівника – досконало розібратися в людині, зрозуміти, що вона любить, бо, як не дивно, більшість людей не мають найменшого уявлення, до чого вони схильні й у чому їхнє обдарування...
- В** Будь-якій людині можна знайти застосування... У мене всі працівники згодом стають хорошими. Треба щоб кожний любив свою роботу – от і весь секрет... Коли людина займається улюбленою справою, вона задоволена й щаслива.
- Г** Потрібно неодмінно заохочувати й винагороджувати підлеглих, але в міру – не просто за сумлінне виконання обов'язків, а за особливу старанність.
- Д** Карати теж необхідно, але тільки справедливо. При цьому варто дохідливо пояснювати, за що призначено покарання, і, звісно, воно в жодному разі не повинне бути принизливим.

12. Найбільш точно окреслює взаємозв'язок *текстів А й Б* твердження в рядку

- А** Текст А й текст В вичерпно характеризують сутнісні ознаки різних видів мотивації на певних історичних етапах розвитку суспільства.
- Б** Текст А розповідає про становлення поглядів на категорію мотивації у сфері праці, а текст Б – про сучасні способи мотивування працівників.
- В** Текст А окреслює суть неправильних видів мотивації працівників, а текст Б пропонує єдино правильний універсальний спосіб мотивації.
- Г** Текст А й текст Б показують абсолютну недовіру методу «батога та пряника» в минулому й на сучасному етапі.
- Д** Текст А показує зародження наукових ідей щодо вирішення проблеми мотивації, а текст Б ілюструє потенціал методів покарання.

Кінець секції 1

ПОВЕРТАТИСЯ ДО ЦЬОЇ СЕКЦІЇ ПІСЛЯ ЗАВЕРШЕННЯ ЧАСУ РОБОТИ НАД НЕЮ НЕ МОЖНА!

Перейдіть до наступної секції за вказівкою інструктора

СЕКЦІЯ 2

АНАЛІТИЧНЕ МИСЛЕННЯ

Кількість завдань – 10

Час виконання – 20 хвилин

Завдання 13 – 21 стосуються ситуацій і наборів умов до них. Для виконання деяких завдань корисно використовувати графіки, діаграми тощо. Усі завдання мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких лише ОДИН правильний. Правильний, на Вашу думку, варіант відповіді позначте в бланку згідно з інструкцією.

Вчасно заповнюйте бланк відповідей!

Будьте особливо уважні, заповнюючи бланк. Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

Прочитайте опис ситуації та умов до неї. Виконайте завдання, що стосуються цієї ситуації.

Ситуація № 1

Під час сесії шість студентів (Анастасія, Борис, Василь, Григорій, Дмитро й Зінаїда) вирішують, у якому порядку вони будуть складати екзамен. При цьому вони мають дотримуватися таких умов:

- 1) Анастасія не може складати екзамен першою.
- 2) Василь має складати екзамен або безпосередньо перед, або одразу після Бориса.
- 3) Григорій не може складати екзамен до Василя.
- 4) Зінаїда має складати екзамен останньою.
- 5) Дмитро має складати екзамен після Анастасії.

13. Яким за порядком може складати екзамен Василь?

- А** другим
- Б** третім
- В** четвертим
- Г** п'ятим
- Д** шостим

14. Скільки варіантів розстановки студентів існує за чинності цих умов?

- А** 2
- Б** 4
- В** 6
- Г** 12
- Д** 15

15. Яке з тверджень не суперечить жодному з варіантів, що можливі за визначених умов?
- А Василь має складати екзамен третім.
  - Б Анастасія має складати екзамен перед Василем.
  - В Борис має складати екзамен після Анастасії.
  - Г Дмитро має складати екзамен після Василя.
  - Д Василь має складати екзамен після Григорія.

Ситуація №2

Туристи збираються в одноденний похід і радяться, які з восьми видів продуктів: гречка, молоко, пресерви, риба, вівсянка, овочі, сухофрукти, чай, – узяти із собою. Продукту кожного виду можна брати лише по одній порції й при цьому треба дотримуватися таких умов:

- 1) Туристи мають узяти лише чотири види продуктів.
- 2) Гречку й овочі туристи мають брати лише разом.
- 3) Вівсянку й молоко туристи мають брати лише разом.
- 4) Туристи мають обов'язково взяти чай.
- 5) Туристи не можуть брати пресерви разом із рибою.

16. Яке з тверджень не суперечить жодній із поданих умов?
- А Сухофрукти не можна брати, якщо не взяли молоко.
  - Б Рибу не можна брати без овочів.
  - В У наборі продуктів має бути або вівсянка, або гречка.
  - Г Пресерви можна брати з лише з гречкою.
  - Д Якщо у наборі продуктів є молоко, то риби там не може бути.

17. Яка з комбінацій продуктів НЕМОЖЛИВА ?
- А Чай, овочі, гречка, пресерви.
  - Б Чай, сухофрукти, риба, пресерви.
  - В Чай, молоко, вівсянка, риба.
  - Г Чай, овочі, гречка, сухофрукти.
  - Д Чай, сухофрукти, молоко, вівсянка.

18. Скільки варіантів наборів продуктів може бути за виконання всіх чотирьох умов ситуації?
- А чотири
  - Б шість
  - В вісім
  - Г десять
  - Д дванадцять

Ситуація №3

Слідчий розслідує злочин. Під час з'ясування обставин справи було опитано шістьох свідків, кожен із яких повідомив певну інформацію, проте вона суперечлива. Аналізуючи свідчення слідчий зробив такі висновки:

- 1) Якщо свідки 1 і 2 кажуть правду, то свідок 3 теж каже правду.
- 2) Якщо свідок 5 каже правду, то свідок 4 каже неправду.
- 3) Якщо свідок 6 каже правду, то свідок 5 каже правду.
- 4) Якщо свідок 4 каже неправду, то свідок 3 теж каже неправду.

19. Якщо свідок 6 каже правду, то однозначно можна стверджувати, що...

- А** свідок 1 каже правду.
- Б** свідок 2 каже правду.
- В** свідок 3 каже правду.
- Г** свідок 4 каже неправду.
- Д** свідок 5 каже неправду

20. Якщо свідок 4 каже неправду, то однозначно можна стверджувати, що...

- А** свідок 1 каже неправду.
- Б** свідок 2 каже неправду.
- В** свідок 3 каже неправду.
- Г** свідок 5 каже неправду.
- Д** свідок 6 каже неправду.

21. Що з наступного має обов'язково виконуватися?

- А** Якщо свідок 6 каже правду, то свідок 4 каже неправду.
- Б** Якщо свідок 5 каже правду, то свідок 3 теж каже правду.
- В** Якщо свідок 4 каже неправду, то свідок 1 каже неправду.
- Г** Якщо свідок 3 каже неправду, то свідок 1 теж каже неправду.
- Д** Якщо свідок 2 каже неправду, то свідок 6 теж каже неправду.

Кінець секції 2

ПОВЕРТАТИСЯ ДО ЦЬОЇ СЕКЦІЇ ПІСЛЯ ЗАВЕРШЕННЯ ЧАСУ РОБОТИ НАД НЕЮ НЕ МОЖНА!

Перейдіть до наступної секції за вказівкою інструктора

СЕКЦІЯ 3

ЛОГІЧНЕ МИСЛЕННЯ

Кількість завдань – 10
Час виконання – 20 хвилин

Завдання 22 – 30 стосуються міркувань, що містяться в невеликих текстах. Для виконання завдань варто виходити з позиції здорового глузду, тобто не робити неправдоподібних, зайвих або не сумісних із висловленими в текстах припущень. Усі завдання мають по п'ять варіантів відповіді, серед яких **ОДИН** правильний. На деякі завдання можна дати більш ніж одну відповідь. У цьому випадку оберіть *найкращу*, тобто той варіант, який найбільш точно й повно відповідає на питання. Правильний, на Вашу думку, варіант відповіді позначте в *бланку* згідно з інструкцією.

Вчасно заповнюйте бланк відповідей!
Будьте особливо уважні, заповнюючи бланк. Не погіршуйте власноручно свого результату неправильною формою запису відповідей

Прочитайте мікротексти й виконайте завдання до них.

22. Часто можна помітити, що домашні тварини певною мірою схожі на своїх господарів. Психологи пояснюють це тим, що люди, як правило, обирають домашню тварину, яка або зовнішністю, або поведінкою схожа на них. Крім того, живучи в одному просторі, тварина та її господар пристосовуються одне до одного, набуваючи рис подібності.

Яке з поданих нижче міркувань найбільше наближене до наведеного міркування?

- А** Студенти, які отримують однакові результати на вступних іспитах, а надалі під час навчання товаришують, як правило, отримують однакові оцінки на іспитах.
- Б** Деякі планети мають супутники, постійно обернені до них одним боком (наприклад, Земля й Місяць, Плутон і Харон). Згідно із сучасними астрономічними теоріями, такий феномен виникає в процесі еволюції систем «планета – супутник» завдяки приливному тертю за умови, що ці небесні тіла мають сумірну масу.
- В** Відомий дресирувальник кішок Юрій Куклачов не бере свою трупку в зарубіжні гастролі, а в кожній країні готує нових артистів з обраних довільно кошенят у віці до двох тижнів. Секрет успішної підготовки майбутніх хвостатих артистів цирку полягає в умінні спостерігати за ними, розуміти особливості їх характеру й знаходити притаманний кожному талантик, який слід розвинути, щоб створити окремий номер або навіть шоу.
- Г** Відкриття часто виникають на стику різних теорій: погляд на явище з точки зору різних теорій дає кумулятивний ефект, який уможливує отримання нових результатів.
- Д** Помічено, що кожен народ із-поміж близьких сусідів схильний активно взаємодіяти лише з деякими. Культури цих народів зазнають суттєвих взаємних впливів, унаслідок чого взаємозбагачуються й із часом набувають багатьох спільних рис.

23. Найкращі дитячі книжки моделюють життя. Так, у «Пригодах Буратіно», як в енциклопедії, зібрані типові обставини й характери, подобу яких людина може знайти в реальному житті: тато Карло й Буратіно, Карабас Барабас і Мальвіна, пудель Артемон і доберман-пінчер, лисиця Аліса й кіт Базилю. Ці характери залишаються з людиною впродовж усього її життя, хоча їх сприйняття динамічно змінюється разом із розвитком особистості.

Який з наведених фрагментів найбільш логічно завершує твердження: «Дорослим варто читати й обговорювати дитячі книжки разом із дітьми й онуками, оскільки це...»?

- А** дозволяє дітям опрацювати різні моделі поведінки в різноманітних життєвих ситуаціях.
- Б** сприяє розвитку критичного мислення через аналіз сюжетних ліній і поведінки героїв.
- В** допомагає дорослим переглянути власні усталені погляди завдяки спостереженням за дитячою рефлексією тих самих сюжетів.
- Г** сприяє формуванню спільної системи цінностей різних поколінь і водночас дозволяє дорослому по-іншому подивитися на відоме.
- Д** надає дорослим можливість передати дітям й онукам власний досвід сприйняття типових життєвих ситуацій, з якими вони будуть стикатися у своєму житті.

24. Видатний психолог і психіатр В.М. Бехтерев уважав, що тільки 10 % людей доживають свого віку при здоровому глузді, тоді як інші 90 % не напружують сповна свій мозок, формуючи власні погляди за стереотипами, набутими впродовж життя.

Яке з наведених нижче міркувань **НАЙМЕНШ** подібне до висловленої В.М. Бехтеревим позиції?

- А** Тільки той юрист, який постійно читає професійну літературу, вивчає рішення вищих судових інстанцій, може ефективно працювати в умовах частих законодавчих змін і вирішувати будь-які правові питання складного сьогодення.
- Б** Психологи рекомендують для успішності кар'єри регулярно (орієнтовно кожні п'ять років) змінювати характер своєї діяльності, оскільки це сприяє розвиткові творчого потенціалу особистості й дозволяє їй ефективно застосовувати накопичений досвід у нових справах.
- В** Бути інакшим, бути оригінальним, вирізнитися серед інших – ось запорука успіху в сучасному різноманітному світі, де для кожного знайдеться своє заняття. Це головний урок, який повинен засвоїти кожен.
- Г** Науковці й артисти як правило, мають тривалу творчу біографію завдяки тому, що характер їх діяльності сприяє неминущому пошуку нових ідей, переосмисленню усталених поглядів, постійним сумнівам і набуттю нових уявлень і переконань.
- Д** Уважне й вдумливе спілкування дорослих із дітьми збагачує не тільки дітей, але й дорослих, оскільки кожна дитина талановита й творча від природи, інакше вона б не змогла за перші роки свого життя опанувати безліч умінь.

25. У наш час поширеною є думка, що використання комп'ютерів на уроках математики призведе до інтелектуальної деградації учнів. Так само на початку ХХ століття звучало багато критики з приводу масового поширення автомобілів, які будімо могло призвести до фізичної немочі людини. Отже, на нас, імовірно, чекає лише зміна характеру інтелектуальної діяльності людини, а не її занепад.

У якій ролі використовується в наведеному міркуванні посилання на ситуацію з критикою масового поширення автомобілів у минулі часи?

- А** підтвердження думки про те, що інтелектуальний розвиток учнів, якому сприяє традиційне розв'язування задач на уроках математики за допомогою ручки й паперу, гальмується використанням комп'ютерів
- Б** ілюстрації висунутої загальної гіпотези, що технічний прогрес не стимулює інтелектуальний розвиток людини
- В** прикладу частотності змін у бутті людини внаслідок зростання технологічної потужності людства, які не призвели до фізичної деградації людини
- Г** спростування того, що побоювання щодо гальмування інтелектуального розвитку учнів через використання комп'ютерів на уроках математики є необґрунтованим
- Д** аргументу, що спростовує чинність сучасної критики комп'ютеризації навчання за аналогією до ситуації в минулому

26. Супротивники участі України в міжнародному дослідженні PISA, яке оцінює ступінь підготовленості школярів 15-річного віку з математики, природничих наук і мови, мотивують свою позицію тим, що такі дослідження неправильно орієнтують учнів і вчителів у навчанні, підміняючи високу ідею пошуку істини в пізнанні банальним прагненням отримати високу позицію в рейтингу за результатами тестування. Натомість прихильники участі України в дослідженні PISA, заперечуючи міркування супротивників участі в проекті, стверджують, що...

Яке з наведених нижче тверджень найбільш логічно завершує аргумент прихильників дослідження PISA?

- А** висококваліфіковані фахівці для дослідження PISA готують такі завдання, які спонукають учасників проводити самостійно мікродослідження й робити власні маленькі відкриття.
- Б** 75 % завдань тестів PISA є завданнями відкритого типу, що передбачають розгорнуту аргументацію відповіді, яка перевіряється кваліфікованими екзаменаторами.
- В** участь у дослідженні PISA бере лише 1 % школярів у віці 15 років, що не може суттєво впливати на систему освіти.
- Г** участь у дослідженні PISA дозволяє подивитися на систему освіти збоку, оцінити її стан на тлі інших країн, завдяки чому правильно обирати напрямки вдосконалення системи освіти України.
- Д** Польща, яка бере активну участь в дослідженні PISA, спромоглася піднятися в рейтингу цього дослідження до рівня країн-лідерів.

27. Давньогрецькому мислителю Епікуру належить фраза: «Подяка блаженній натурі за те, що все потрібне зробила неважким, а важке непотрібним».

Яке з поданих нижче висловлювань НЕ еквівалентне суті Епікурової думки?

- А Подяка блаженній натурі за те, що створила все потрібне неважким.
- Б Подяка блаженній натурі за те, що створила все важке – непотрібним.
- В Подяка блаженній натурі за те, що не створила нічого з потрібного важким.
- Г Подяка блаженній натурі за те, що не створила нічого з важкого потрібним.
- Д Подяка блаженній натурі за те, що створила все неважке потрібним.

28. Членами вченої ради із захисту дисертацій на здобуття наукових ступенів кандидата й доктора педагогічних наук можуть бути лише особи, які мають ступінь кандидата або доктора наук. Крім того, не може бути членом вченої ради особа, яка не має вченого звання доцента або професора. Таким чином, Х, який є кандидатом фізико-математичних наук і доктором педагогічних наук, не може бути призначений на посаду вченого секретаря ради, якщо він не має ані вченого звання доцента, ані вченого звання професора.

У випадку виконання якої з поданих далі умов, висновок у наведеному тексті буде логічно обґрунтованим?

- А Особа з науковим ступенем доктора наук і званням професора має право бути призначеною членом ради із захисту дисертацій.
- Б Тільки ті особи, які мають право бути членами ради із захисту дисертацій, можуть бути затверджені на посаді секретаря вченої ради
- В Ступінь доктора наук не є необхідною умовою для затвердження на посаді секретаря вченої ради.
- Г Якщо Х має вчене звання професора, то він може бути затверджений на посаді секретаря вченої ради.
- Д Наукова спеціальність Х відповідає спеціалізації вченої ради.

29. Ідеалісти, стверджуючи, що люди не народжуються недобрими, а стають такими під впливом створених ними ж самими недосконалих інституцій, помиляються, тому що не розуміють реального взаємозв'язку між сутністю людей та тих інституцій, що ними створені. Зрештою, будь-яка інституція є лише зібранням людей.

Яке з поданих нижче тверджень, якщо воно істинне, є підґрунтям для міркування соціолога?

- А Люди, які в установі діють спільно, можуть зробити більше добра або зла, ніж люди, які діють окремо.
- Б Інституції, створені людьми, є недосконалими.
- В Людська істота за своєю сутністю не є ідеальною.
- Г Інституції, що створюються суспільством, є найнадійнішими захисниками громадських цінностей.
- Д Ціле не визначається властивостями своїх складових.

30. Століття у вимірі буття людства в певному сенсі схожі на життя людини. Наприкінці кожного століття людство поводить з ним так, як людина наприкінці свого земного існування поводить зі своїм життям. Інакше кажучи, так само, як люди у свої останні роки витрачають багато часу на ревізію подій свого життя, людство наприкінці століття...

Який із поданих далі фрагментів найбільш логічно завершує наведене вище міркування?

- А** ностальгійно згадує його як найкращу епоху свого існування.
- Б** побоюється, що його власне існування добігає кінця.
- В** фокусується на тому, що принесе йому наступне століття.
- Г** впадає в дитинну ейфорію й намагається пережити минуле знову.
- Д** аналізує здобутки й нещасливі моменти століття, що минає.

Кінець секції 3

ПОВЕРТАТИСЯ ДО ЗАВДАНЬ ПОПЕРЕДНІХ СЕКЦІЙ НЕ МОЖНА!

Відкладіть ручку

**ЗДАЙТЕ ТЕСТОВИЙ ЗОШИТ І БЛАНК ВІДПОВІДІ
ІНСТРУКТОРОВІ**